

Cílem práce je – podle autora – přispět k poznání vztahu mezi politikou a náboženstvím. Nečiní to systémovým pojednáním o tomto problému, ale obsahovou analýzou dvou děl, která se zmíněným problémem zabývají, a jejich konfrontací. Je to Augustinovo dílo O BOŽÍ OBCI a práce H. Arendtové KONCEPT LÁSKY U AUGUSTINA.

V první části práce autor analyzuje Augustinovo „politické“ myšlení. Velký prostor (dvě kapitoly) věnuje předpokladům Augustinovy nauky: jednak „perspektivě Augustinovy politické filosofie“, jednak jeho pojetí lidské přirozenosti. Tématem třetí kapitoly je vlastní „sociální aspekt lidského života“ s Augustinovou naukou o dvojí obci. Autor shrnuje hlavní Augustinovy myšlenky výstižně a přehledně. K obsahu lze uvést toto:

Bylo by vhodné, aby posuzovaná práce zasadila Augustinovu „politickou teorii“ do celkového rámce díla O BOŽÍ OBCI. Tento spis nepatří do oboru politického filosofie či teologie, ale jde základně o teologii či filosofii dějin, kde se Augustin snaží intepretovat dějiny lidského pokolení ve světle křesťanství. O problémech „politiky“ se mluví v tomto rámci.

Vzhledem k zamýšlené konfrontaci Augustinovy teorie s názory H. Arendtové by bylo vhodné vypracovat přesněji epistemologickou povahu Augustinovy teorie, zejména vztah teologie a filosofie u Augustina.

Autor správně říká, že rozlišení pozemské a Boží obce má u Augustina význam mravní a teologický. Ale sleduje-li ve své práci skutečně „politické“ hledisko (v současném smyslu), bylo by třeba vždy jasně vyjádřit, že slovo „obec“ ve spojení „Boží obec“ nebo „pozemská obec“ neznamená totéž co „politická společnost“ nebo „stát“, stejně jako nelze zcela ztožňovat církev a Boží obec. Z této skutečnosti vylývá zláštní povaha Augustinovy „politické“ teorie.

Augustin na některých místech mluví nejen o „obci“, ale také o „státu“. Autor si toho všímá na str. 58 a v poznámce č. 295 a 296. Tento aspekt Augustinovy nauky by zasloužil upřesnění a rozšíření.

Druhá (méně obsáhlá) část práce je věnována „fenomenologické kritice Hannah

Arendtové“. Jde o zdařilou analýzu obtížného textu H. Arendtové, kde se ukazuje, že mezi Augustinem a Arendtovou existuje zásadní rozdíl v pojetí člověka a Boha a v důsledku toho také lásky, která je podle Augustina pramenem, z něhož se rodí obec Boží a obec pozemská. Augustin chápe člověka jako bytost zaměřenou k milování Boha, a Boha chápe jako zdroj svobody a veškeré lásky, a v důsledku toho také jako základ lidské společnosti. Arendtová omezuje člověka na rovinu časnou a soudí, že láska k Bohu je v rozporu s láskou k člověku.

Práce je zakončena „závěrečným hodnocením“, kde se autor snaží o kritické hodnocení protikladů mezi naukou Augustina a Arendtové. Ukazuje, že rozpory vyplývají jednak z rozdílu základních pozic obou autorů: Augustinovo pojetí společnosti spočívá na teologických principech, základní pozicí Arendtové je metafyzický naturalismus. A rozpory vyplývají podle autora u Arendtové také z nesprávné interpretace Augustinových názorů. Autor však také uznává, že některé námitky H. Arendtové proti Augustinovi jsou oprávněné: Augustinovo myšlení ještě nedospělo k plnému vědomí hodnoty „pozemských skutečností“. K analýze díla H. Arendtové a k „závěrečnému hodnocení“ lze po stránce obsahové říci toto:

Augustinovy názory, na které Arendtová reaguje, nejsou doloženy odkazem na příslušná místa v O BOŽÍ OBCI nebo v předchozím výkladu, takže mohou vzniknout pochybnosti, zda je Augustin dobře interpretován. Příkladem může být údajná Augustinova definice lásky jako touhy. S tím souvisí rozlišení lásky na *caritas* a *cupiditas*. Vzhledem k tomu, že téma lásky má u Augustina zcela ústřední místo, bylo by vhodné podat na základě Augustinova díla na vhodném místě soubornou analýzu lásky.

Autorovi se podařilo splnit záměr, který si pro svou práci stanovil. Rozborem analyzovaných děl ukázal, že řešení vztahu mezi časnou oblastí a oblastí duchovní podstatně závisí na tom, jak chápeme lidskou osobu a její vztah k Bohu, a že Augustinovo teologické pojetí „obce“ neruší lidskou svobodu a lásku, ale jsou naopak jejím základem.

Doporučuji práci k obhajobě.

Praha 28. května 2010

Karel Šprunk
